

Ord af Luther

“Er din far og din mor ...” 2 Mos 20,12.

Man må indprente ungdommen, at de holder sig for øje, at deres forældre er dem i Guds sted, og at de – uanset hvor ringe, fattige og svagelige eller sære de er – dog er far og mor, givet af Gud. Deres livsførelse eller fejl har ikke frarøvet dem æren.

(...)

Så lær nu for det første, hvad det vil sige at ære sine forældre, nemlig at du fremfor alt anser dem for herlige og værdige, som den højeste skat på Jorden. Dernæst at du taler ordentligt til dem, ikke overfuser dem ondskabsfuldt, ikke taler ned til dem eller larmer

op, men lader dem få ret og tier stille, også selvom de kommer for godt i gang. For det tredje at du også ærer dem med gerninger, altså med liv og gods, så du tjener, hjælper og forsørger dem, når de er gamle, syge, svagelige eller fattige, og ikke bare gør det med glæde, men ydmygt og ærbødigt som for Gud.

*Andagten til 26. maj fra bogen
“Et år med Luther”*

Tak for indsatsen blandt nomader

Ved Ilambilole Bibelskoles 20-års jubilæum fik alle tidligere medarbejdere diplomer

AF KAJA LAUTERBACH

I landsbyen Ilambilole cirka 20 kilometer nord-øst for Iringa i det centrale Tanzania ligger Ilambilole Bibelskole. Den 21. april i år kunne skolen fejre 20 års jubilæum.

Bibelskolen hører under MUWA-arbejdet, der er den lutherske kirkes evangelisationsarbejde blandt nomade-stammer i landet. Uddannelsen til evangelist tager to år, og det betyder, at skolen i år kan sende det 10. hold nyuddannede evangelister ud til at arbejde blandt deres folk.

MUWA-arbejdet er vokset frem af det evangelisationsarbejde blandt masaler, som LM-missionær Axel Rye Clausen begyndte, da han var missionær i Tanzania fra 1984-1996.

I alle årene har der været

LM-missionærer tilknyttet arbejdet, der siden nu også fokuserer på andre nomadestammer.

Første bibelskole i 1993

Jubilæet blev fejret med en stor fest, hvor der var besøg af samarbejdspartnere fra de ni lutherske stifter, der er fælles om bibelskolen. Blandt de 1.000 gæster var der også et par af de tidligere danske missionærer.

I forbindelse med jubilæet havde den lutherske kirkes Iringa Stift lavet diplomer til alle tidligere evangelister og missionærer, der har arbejdet i MUWA.

Axel Rye Clausen fortæller, at han allerede i 1993 oprettede en bibelskoleklasse for masaler med fem elever i et lejet lokale i Iringa. En af dem var Paulo Masinga, der nu er præst og selv arbejder i MUWA.

Læs mere på side 5.

Teamleder Ole Malmgaard (tv.) overrækker diplomet fra MUWA til Axel Rye Clausen ved et møde på LM's sekretariat i Hillerød.

FOTO: KARIN BORUP RAVNBORG

Kristenforfølgelser i kraftig vækst i Indien

Angreb involverer både fysiske overgreb på børn og voksne samt angreb på kirkebygninger

Hindutemplet Brihadeeswara i den indiske delstat Tamil Nadu.

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Antallet af overgreb på kristne i verdens næststørste land, Indien, vokser.

Alene i april måned fik organisationen Åbne Døre henvendelse om 68 tilfælde af kristenforfølgelser i Indien. Det bringer antallet af tilfælde op på 316 for årets første fire måneder, skriver organisationen på sin amerikanske hjemmeside.

Angrebene kommer primært fra ekstremistiske hinduer, der har angrebet både børn og voksne i fuld åbenhed med kæppe og

sværd og brændt bygninger ned.

Politiet er passive

Siden maj 2014 er verdens folkerigeste demokrati blevet ledt af det hindu-nationalistiske parti Bharatiya Janata. Overgreb mod kristne – hovedsageligt omvendte hinduer – skete også før 2014, men er vokset støt, siden partiet kom til magten.

Senest blev en kirkebygning brændt ned i en landsby i landets sydøstligste delstat Tamil Nadu.

Da den indiske præst John Muller og hans gravide kone den 3. maj tog til en

forretning for at hente en pakke med bibelskolematerialer, blev deres hjem og kirkebygning brændt ned til grunden.

En række kilder fortæller til hjemmesiden *Morning Star News*, at angrebsmændene var nogle unge hinduer, der var vrede over, at folk fra deres kaste var blevet kristne. Angrebet er meldt til politiet, men præsten forventer ikke, at det gør nogen forskel:

“Politiet har fået penge af angrebsmændene og er gået på ferie.”

Kasteløse er let mål
Kastesystemet spiller en

stor rolle i angrebene på de kristne. Kristne fra den kasteløse gruppe dalitterne bliver ofte angrebet, fordi de er et let mål for ekstremister, forklarer Lisa Pearce, der er leder af Åbne Døre i England.

Åbne Døre laver årligt en liste over de 50 lande, hvor kristenforfølgelserne er værst. Her er Indien gået frem på listen hvert år siden 2012, selvom forfølgelserne globalt set er taget til, og der derfor kræves hårdere forfølgelse for at bevare sin placering på listen. I 2017 endte landet, der er hjem for omkring 30 millioner kristne, på en 15.-plads på listen.

ARNE MØLLER PEDERSEN ►► Det forkyndende og sociale arbejde overlader jeg til andre, men jeg er glad for at kunne bidrage til børnearbejdet på denne måde

Trofaste ældre pakker Komfrit-blade til børn

Pensionisterne nyder arbejdsfællesskabet og vil gerne være med til, at børnene hører Guds ord

AF OLE SOLGAARD

Det er tirsdag. Der ligger stakke af kuverter, blade og frimærker på bordene. Vi er i LM's missionshus i Videbæk, hvor det erfarne pakkehold er i gang med at pakke børnebladet *Komfrit*.

Siden 2001 har et fast hold på seks-otte ældre mennesker mødtes otte gange årligt, den sidste tirsdag i måneden, for at hjælpe med at få det farverige blad ud til børnene.

Nyder opgaven

En af dem, der har været med alle årene, er 91-årige Stinne Mikkelsen, der forklarer, at hun slet ikke kan undvære den faste pakkeopgave: "Jeg nyder at komme af sted og deltage i arbejdsfællesskabet. Vi arbejder på sagen i en times tid, og så er der god tid til kaffe bag efter," siger holdets ældste

deltager, der som yngre selv var engageret i Juniorarbejdet gennem en årrække.

Det samme kan siges om 88-årige Meta Kamp. Hun forklarer, hvad der fortsat motiverer hende til det:

"Vi vil gerne, at børnene skal høre Guds ord, og at det får betydning for dem," siger den trofaste kvinde.

Trives med organisering

Vagn Andersen har hidtil i alle årene stået for at tilrettelægge holdets arbejde, men Arne Møller Pedersen afløser ham i øjeblikket.

Han modtager adresse-labels fra LM's sekretariat til de cirka 120 kuverter, der skal sendes rundt i landet, blandt andet til lokale børneklubber. Inden holdet går i gang, har han også beregnet, hvor meget porto, der skal på de enkelte kuverter, der hver indeholder et sted mellem et og 50 blade.

"Jo, der er virkelig styr på

De ældre i Videbæk arbejder koncentreret på at pakke Komfrit.

det," indskyder Stinne Mikkelsen. Hun er godt tilpas med, at bordene er inddelt efter kuverttyper, inden hun begynder at tælle blade op og putte dem i de rigtige kuverter. Dagen forinden har nogle fra holdet i øvrigt kørt forbi det nærliggende trykkeri for at hente de næsten 1.000 blade, der skal udsendes.

72-årige Arne Møller Pe-

dersen fandt for mange år siden ud af, at det at være leder i en søndagsskole for børn ikke var noget for ham, men han glæder sig over nu at kunne bidrage til børnearbejdet på en anden måde: "Det forkyndende og sociale arbejde overlader jeg til andre. Men jeg er glad for at organisere og koordinere, så den her opgave passer mig fint. Og jeg synes, det er

vigtigt, at vi gennem *Komfrit* får fat i børnene med Guds ord og gode fortællinger," siger holdets yngste.

Værdifuldt skulderklap

Alle er taknemmelige for det skulderklap, hele holdet får, når *Komfrit*'s redaktør, Betweenkonsulent Maria Legarth, kommer forbi en gang om året for at snakke med dem, holde en andagt og se det arbejde, de udfører.

Skulderklappet er velment

fra redaktørens side.

"Jeg sætter stor pris på den vigtige og trofaste indsats, som pakkeholdet gør for, at *Komfrit* kan nå ud til en masse børn med budskabet om Jesus," fortæller Maria Legarth.

Når kaffen er drukket, kører Arne Møller Pedersen på posthuset med de færdigpakkeblade, der nu skal i omløb vidt omkring, herunder også til missionærbørn i udlandet.

Komfrit

- *Komfrit* er LM Kids' blad for børn. Det erstatter det tidligere blad *Nådada*. Bladet udkommer otte gange om året, og et abonnement koster 170 kr.
- *Komfrit* er fyldt med spændende opgaver, bibelhistorier, tegneserier, vitser, interview med børn, kreative ting og meget mere.
- LM's stifter, Christian Møller, redigerede LM's første børneblad, *Kristelig Børnetidende*, fra 1874 til 1907. Bladet har skiftet navn og form flere gange i historiens løb.

ESSENS ►

Åndelige forældre søges!

AF LARS B. LARSEN
LANDSLEDER I LMBU
LBL@LMBU.DK

Dette er et opråb til alle voksne kristne: Er der en til to unge kristne, som du har en god personlig relation med – kender de dig, og kender du dem?

Jeg spørger ikke, om du er

i familie med en LMU'er. Nej, jeg spørger, om der i din LM-forsamling er konkret mulighed for, at unge og voksne mødes og taler sammen – og derfor kan dele erfaringer fra livet med Jesus. Når jeg taler med unge kristne, hører jeg igen og igen: "I har jo levet længere tid sammen med Jesus, end vi har – og vi vil gerne tale med jer om det."

En undersøgelse viser, at chancen for, at unge kristne fortsætter i kirke, er dobbelt så stor, hvis man i ungdomsårene har en personlig venskabsrelation til en voksen.

Relationer er afgørende! Nogle steder i LM er der gode personlige relationer på tværs af alder, men mange steder er vi ret opdelt. Selv ved "fællesmøderne" sidder generationerne ved hver sit bord og drikker kaffe. Det er der mange grunde til – både famillemæssige, tidsmæssige og sociale. Højst sandsynligt spiller en vis usikkerhed også ind, om de andre "mon vil tale med en som mig". Så bliver de personlige relationer mellem LM'ere og LMU'ere sporadiske, overfladiske eller

ikke-eksisterende.

Det skal vi lave om på! Ikke bare fordi det lyder smart, men fordi det er livsvigtigt for troen!

I LMBU's vision for 2017-2021 lyder det: "Vi vil fællesskaber, som er ærlige, tilgivende og visionære." For at opnå det vil vi blandt andet "styrke de personlige relationer mellem lokale LM'ere og LMBU'ere."

Samfundstendensen er mere og mere opdeling. Vi kender kun mennesker, som tilhører samme sociale klasse, interesserer sig for

det samme og har samme alder som os selv. Men jo mere opdelt samfundet bliver, jo mere må den kristne menighed anstrenge sig for at blive "fler-generationel".

Vi har brug for at være hinandens eksempel til efterfølgelse. Vi har brug for at kende, tale med og lære af hinanden. Hav derfor en god relation til en til to personer, som er 20 år ældre eller yngre end dig selv.

Det er fjollet at bilde sig ind, at livet som kristen skal være perfekt, før man kan lukke andre ind i sit liv. Vær

et eksempel til efterfølgelse, hvor den erfarne kristne erkender sine fejl og mangler. Det er jo lige netop at være et eksempel – for erfaringen viser, at der er nåde nok til et helt liv!

Lad os være ærlige, tilgivende og visionære. Lad os styrke den personlige relation med en, der har en anden alder. Lad os give hinanden noget af det mest værdifulde, vi har: *tid!*

Det styrker tros livet både hos den voksne og hos den unge at tale sammen og dele erfaringer.

tro & mission

Udgiver
Luthersk Mission
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
T 48 20 76 60
E dlm@dml.dk
W www.dlm.dk
Ekspedition: Man-fre 10-15
(onsdag dog 11.15-15)

Tryk Skive Folkeblad
Oplag 3.600.
ISSN 1601-975X

Kode til netudgave
172m for 2. kvartal 2017
171t for 1. kvartal 2016

Bibelcitater er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

Redaktion
T 48 20 76 80
E tm@dml.dk
Nicklas Lautrup-Meiner, ansv. red.
E nlm@dml.dk
Kaja Lauterbach, journalist/red.sekr.
Karin Borup Ravnborg, journalist
Ole Solgaard, journalist
Ideeer og artikelforslag modtages gerne.
Avisens indhold er ikke nødvendigvis udtryk for LM's ledelses holdninger.

Abonnement
Danmark: 410 kr. pr. år.
Unge under 30 år: 190 kr. pr. år.
Udlandet (herunder Færøerne og Grønland): 510 kr. pr. år.
Netabonnement: 190 kr. pr. år (unge under 30 år: 100 kr. pr. år)
Alle beløb + 30 kr. i gebyr, hvis man ikke er tilmeldt betalingservice.
Abonnementet løber, til det bliver opsagt.
Ved adresseændring bedes oplyst både gammel og ny adresse.

Annoncer
Annoncer til næste nummer skal være redaktionen i hænde senest tirsdag den 6. juni 2017.
Grundpris: Kr. 10,00 pr. spalte/line/limeter
Smaaannoncer kun for private:
130 kroner for de første 25 ord (inkl. overskrift).
Derefter 6,50 kroner pr. ord.
Max. 50 ord i alt.

Støt LM
Gaver til missionsarbejdet sendes til konto 2230 - 0726496390 eller via MobilePay 93 39 00 20.
Se også dlm.dk/stoet.

VIBEKE SODE HJORTH ►► På AdamogEva.dk er der ikke nogen tabuer. Der er ikke noget, man ikke må spørge om, og som vi ikke vil svare på

Bryd tabuet – tal med unge om sex

Kristen web-brevkasse har i over ti år givet svar på spørgsmål om krop, følelser og seksualitet

AF KARIN BORUP RAVNBORG

"Er det synd at have sex før ægteskab, når man er kristen?"

"Jeg er bange for at være blevet gravid – hvad skal jeg gøre?"

"Er det forkert at se porno, og dømmer Gud én?"

Det er nogle af de spørgsmål, der dagligt tikker ind hos AdamogEva.dk. Med over 500.000 besøgende om året er det Danmarks førende brevkasse, når det drejer sig om at give unge rådgivning om seksualitet og identitet ud fra en kristen etik.

Hvad Bibelen siger om sex

AdamogEva.dk drives af Indre Mission med støtte fra forskellige kristne ungdomsorganisationer, deriblandt LMBU. Omkring 70 frivillige rådgivere sidder klar til at svare. Hjemmesiden blev oprettet i 2006 med støtte fra Socialministeriet som et kristent alternativ til den eksisterende seksualrådgivning af unge.

I dag – godt 10 år efter – er der stadig behov for at lytte til de unge og møde dem fordomsfrit, samtidig med, at man peger på, hvad Bibelen siger om sex. Det fortæller tidligere bibelskolelærer og forlagschef Vibeke Sode Hjorth, der i knap to år har været redaktør på rådgivningstjenesten.

"Vores erfaring viser

Hjemmesiden AdamogEva.dk er populær blandt de 11-25-årige. Både kristne, ikke-kristne og muslimske unge besøger siden.

desværre, at der er alt for mange unge, der ikke kan snakke med deres forældre eller andre voksne om deres seksualitet. Nogle gange kan det være en fordom hos de unge selv: 'Åh nej, hvad mon de tænker om mig, hvis jeg fortæller det her?', som holder dem tilbage."

Derfor er muligheden for at spørge anonymt en af grundene til, at AdamogEva.dk er så populær blandt de 11-25-årige unge. Og måske overraskende: selv om AdamogEva.dk er en kristen brevkasse, kommer størstedelen af henvendelserne – nok omkring 80 procent – fra ikke-kristne unge.

"Mange af de unge, der skriver til os, siger, at de har lært rigtig meget ved at

surfe rundt på vores side. At de kan spørge om krop, følelser og seksualitet og få et andet svar end det, de ellers hører," fortæller Vibeke Sode Hjorth.

"Vi plejer faktisk at sige, at på AdamogEva.dk er der ikke nogen tabuer. Der er ikke noget, man ikke må spørge om, og som vi ikke vil svare på."

Svar på det, de ikke spørger om

Der er en god grund til, at brevkassen når langt ud over missionshusets tærskel, mener redaktøren.

"Vi mener, det er vigtigt at lytte fordomsfrit til den unge, der spørger, inden vi begynder at fortælle, hvad Bibelen siger. Det er ikke,

fordi vi ikke er klare på vores holdninger. Og vi vil gerne give de unge svar på mere, end de spørger om."

"Det betyder for eksempel, at når helt unge fortæller om et meget aktivt sexliv eller overvejer, om de skal gå i seng med deres kæreste, begynder vi ikke med at fortælle dem, hvor stor en synd, de har begået. Vi begynder med at vise forståelse og anerkende det, de oplever som et problem. Og så fortæller vi dernæst, at vi mener, sex hører hjemme i ægteskabet, og udfordrer dem på nogle af deres holdninger."

Endda unge muslimske kvinder skriver ind til brevkassen, fortæller Vibeke Sode Hjorth. Nogle er dødsangst for, at deres

jomfruhinde er bristet, og de tør ikke fortælle det til nogen.

"De skriver til os, fordi vi har en moral og en etik. Vi kan give dem nogle lægelige svar og opfordre dem til at tale med deres kæreste om både at vente med sex, og at man ikke kan bruge jomfruhinden som bevis på, at man er jomfru."

Vigtigt at tale med de unge i tide

En del, der skriver ind til brevkassen, er kristne unge, der spørger om vejledning. Det, mener Vibeke Sode Hjorth, er et udtryk for, at også kristne unge er forvirrede omkring kristen seksualmoral. Sidste år foretog AdamogEva.dk en under-

Redaktør Vibeke Sode Hjorth opfordrer kristne forældre og ledere til at tale med deres unge om sex.

søgelse af kristne unges sexvaner. Her viste det sig, at næsten halvdelen – 45 procent – af de kristne unge har haft samleje eller anden seksuel kontakt før ægteskabet.

Derfor opfordrer hun kristne forældre og ledere til at tale med deres unge i tide.

"Vi har brug for at tage os selv i kraven. Det kan måske virke, som om de unge ikke har brug for os og vil klare alting selv. Men signalerer vi, at vi gerne vil snakke med dem om sex? Tør vi tage hul på de svære emner, før de unge måske står og siger, at nu vil de altså sove henne hos deres kæreste?" spørger hun.

"Det ville jo være fantastisk, hvis kristne unge kunne begynde at se det forrygende i Guds plan. At leve et liv efter hans bud, følge hans vejledning og få tilgivelse, når de fejler. Tænk hvis det kunne lykkes."

LM med i kampagne om hjælp til nødlidende

I denne uge går en række kirkelige missions- og hjælpeorganisationer sammen om at fortælle om deres arbejde for at hjælpe udsatte og nødlidende verden over.

Det er Dansk Missionsråds Udviklingsorganisation (DMRU), en fælles sammenslutning af danske kirkelige udviklingsorganisationer, der står bag oplysningskampagnen "Global Diakoni".

Gennem historier på

hjemmeside og Facebook giver de forskellige organisationer et billede af, hvordan kirkeligt udviklingsarbejde er med til at forbedre menneskers livsvilkår.

Den gode udvikling

"Vi ønsker at sætte fokus på det gode arbejde, kirker og kirkelige organisationer over hele verden udfører til gavn for verdens fattigste og marginaliserede. Det er det, vi kalder Global Diakoni,"

Global Diakoni

fortæller kampagneleder Maria Nitzsch Hastrup fra DMRU.

Også LM deltager i kampagnen med en historie på kampagnens hjemmeside om arbejdet i Fjendensko-

ven i Cambodja. Hele ugen er der på LM's hjemmeside og på Facebook glimt fra det diakonale arbejde i de lande, hvor LM arbejder. Et eksempel er et projekt for at mindske mødredødelighed

i Etiopien, som missionær Ellsa Riis er en del af.

Troværdig forkyndelse

"LM er en missionsorganisation med fokus på evangeliets udbredelse. Men det må gå hånd i hånd med det diakonale. Det er noget, vi i vores strategi for de kommende år ønsker at fremme endnu mere," fortæller leder for international mission Carsten Skovgaard-Holm.

"Jesus både forkyndte og

hjalp nødlidende. Hvis vi vil være troværdige, kan vi ikke nøjes med at forkynde evangeliet og ignorere menneskers fysiske eller psykiske behov. Vi må række en hjælpende hånd til alle – uanset religiøs overbevisning."

"Der er så meget godt at fortælle fra LM's diakonale arbejde. Derfor er vi med i kampagnen," siger Carsten Skovgaard-Holm.

Læs mere på dlm.dk/nyt

kbr

SONER TUFAN ▶▶ Da jeg blev kristen, fik jeg så mange tæsk af min ældre bror, at jeg brækkede næsen og måtte tre dage på hospitalet

SÆDDING EFTERKØLE

**EFTER 1 KOMMER 2
KOMMER DU ?**

TA' 2 ÅR
SPAR 15.000 KR.

LÆS MERE PÅ
SAEDDING.DK/15000

SÆDDING EFTERKØLE
Begejstring for livet!

VOLONTØR TIL UNDERVISNING I TANZANIA

To missionærbørn på 7 og 11 år har brug for undervisning i dansk og lektiehjælp efter skoletid på den internationale skole i Dar es Salaam. Vil du hjælpe?

Få mere at vide

Læs stillingsbeskrivelsen på www.dlm.dk/job eller kontakt missionskonsulent Christian Lund Pedersen på clp@dlm.dk / 48 20 76 73.

Udrejse: 15. august til 20. december 2017

Ansøgningsfrist: 15. juni

UDSENDELSSESFEST

Søndag den 11. juni kl 13.15-15.15
på Efterskolen Solgården, Vardevej 68, 6880 Tarm

RUTH OG PHILIP BACH-SVENDSEN
udsendes til en tjeneste i Tanzania.

- Prædiken v. generalsekretær Søren S. Sørensen
- Børnearrangement
- Mulighed for at bringe korte hilsner
- Festen slutter med kaffe

Alle er velkomne!

Et livsfarligt kald til mission

Trods gentagne dødstrusler fortsætter Soner Tufan med at sende kristen radio til sine landsmænd i Tyrkiet

AF KARIN BORUP RAVNBORG

"Vi ved, hvor du bor, og vi kommer og skærer halsen over på dig."

Sådanne trusler modtager tyrkiske Soner Tufan jævnligt fra vrede muslimske lyttere. Han har i 14 år været leder af den kristne radiostation Radio Shema i Tyrkiet og er også flere gange blevet truet på livet af den yderligtgående terrororganisation IS, som vil have ham til at stoppe med kristen propaganda og vende tilbage til islam.

For nylig var den kristne radioleder på besøg i Danmark, inviteret af Norea Mediemission. Her fortalte han om sit arbejde ved en række møder rundt i landet.

Radio Shema sender musik, undervisning og vidnesbyrd 24 timer i døgnet. Omkring 12,3 millioner mennesker i Tyrkiet kan lytte med, og endnu flere i udlandet via internettet.

"De er særlig glade for vores musikprogrammer, hvor de kan lytte til kristen musik og høre budskaber om Jesu fred og kærlighed. Det er en unik måde at bringe håb og nå mange mennesker på én gang med evangeliet, fortæller Soner Tufan.

Men det er bestemt ikke ufarligt for hverken ham eller de øvrige ansatte og frivillige, som arbejder på radioen, at sende kristen radio i et land, hvor 99 procent af befolkningen er muslimer og kun meget få er kristne.

"Som kristen i Tyrkiet kan man risikere ikke at kunne få et job, fordi det står i ens ID-papirer, at man er kristen. Man kan ikke arbejde for regeringen eller offentlige institutioner. Det er heller ikke tilladt at åbne kristne skoler."

"Min søn er den eneste kristne i en skole med mere end 500 elever. Der bliver ofte peget fingre ad ham, fordi han er anderledes," fortæller den tyrkiske radioleder, der selv konverterede fra islam som 17-årig.

Fandt Gud gennem taekwondo

"Før jeg blev kristen, tænkte jeg meget over meningen

Soner Tufan har i 14 år været leder af den kristne radiostation Radio Shema i Ankara i Tyrkiet.

FOTO: KARIN BORUP RAVNBORG

hans liv, ligesom det er det for de omkring 5.000 andre protestantiske kristne, der bor i Tyrkiet i dag. På grund af frygt tør mange ikke skille med deres tro på Jesus. Alligevel fortsætter den nu 47-årige Soner Tufan åbent med at forkynde evangeliet gennem radioen.

"Jeg er gift og har tre små børn. Den yngste er kun tre år gammel. Jeg ville da gerne flytte væk og være en far for ham. Men hvis jeg lader frygten styre og vælger at være tavs, mister jeg respekten for mig selv. Gud har givet os denne mission. Vi har et ansvar for at fortælle de gode nyheder til mennesker omkring os," siger han.

Op det nytter noget. En del lyttere har skrevet ind til Radio Shema og fortalt, at de er blevet kristne ved at lytte til programmerne. En ung kvindelig lytter ville gerne gå i kirke, men hendes forældre ville ikke tillade det. I stedet lyttede hun til Radio Shema. I syv år var radioen hendes kirke, indtil hun endelig kunne blive en del af en kristen menighed.

En anden lytter ringede efter at have lyttet til en udsendelse omkring vrede og tilgivelse og sagde:

"Jeg kæmper selv med voldsom vrede og kan ikke slippe af med den. På grund af det har jeg mistet mit job og min familie. Da jeg hørte jeres program, mærkede jeg en dyb fred. Jeg blev klar over, at Jesus kan hjælpe mig med at løse mine problemer."

"Over 80 millioner mennesker i Tyrkiet har ikke hørt evangeliet endnu. Der er stadig meget at gøre endnu. Hjælp os med at nå dem," lyder appellen fra den kristne radioleder.

med livet. Jeg tænkte, at jeg kun havde én chance for at gøre noget godt her i livet – og så skulle det også være noget helt specielt," fortæller Soner Tufan, der er opvokset i en fattig familie uden for Ankara.

Han mødte kristendommen gennem en koreansk universitetsprofessor, som underviste på gaden i den asiatiske kampsport taekwondo. Den unge Soner blev fascineret af sporten.

"Jeg blev hans elev, og vi talte meget om livet. Han fortalte mig også om sin kristne tro, og jeg besluttede mig for at blive kristen. Min omvendelse til kristendommen ændrede meget i mit liv. Jeg fandt ud af, at jeg havde et kald – en nød for at andre skulle møde evangeliet om Jesus, ligesom jeg selv havde mødt det."

Det var bestemt ikke noget, hans familie og særligt hans ældre brødre brød sig om. De gjorde alt, hvad de kunne, for at få "den fortabte søn" tilbage.

"Mine forældre smed mig ikke ilgefrem ud af familien,

men de ville ikke have noget med mig at gøre. Jeg fik ingen lommepenge af dem, så jeg måtte gå til skole, fordi jeg ikke havde råd til at tage bussen ind til byen, og de tillod mig kun at komme hjem for at sove."

"Jeg fik så mange tæsk af min ældre bror, at jeg brækkede næsen og måtte tre dage på hospitalet," husker Soner Tufan.

Gud har givet os en mission

Lige siden har modstand og forfølgelser været en del af

▶▶
Jeg ville da gerne flytte væk. Men hvis jeg lader frygten styre og vælger at være tavs, mister jeg respekten for mig selv

Soner Tufan

AGNES RAHBK ►► Når en enkelt eller to på hver boplads er kristne, er vidnesbyrdet stærkt, og så kommer der hurtigt flere omvendelser

Evangeliet fænger blandt krigerisk stamme

LM begyndte at arbejde blandt barabaig-nomaderne i Tanzania i 2002. Nu vokser antallet af kristne

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Første gang evangelisten og missionæren viste Jesus-filmen for barabaig-stammen, foregik det i skoven. Der var ingen, der turde invitere de kristne ind på deres boplads af frygt for gudernes straf.

I dag vokser antallet af kristne blandt barabaigerne i det sydlige Tanzania, hvor LM arbejder. For nylig blev 28 døbt. Det er en frugt af mange års indsats for at nå den krigeriske stamme i området. En indsats, der i høj grad er blevet drevet frem af LM-missionærer og evangelister, der er uddannet gennem LM's bibelskole i Ilambilole og tillige gennem særpræsteuddannelsen Wandering Shepherd.

Brohoved til bopladsen
Missionæren, der viste film i skoven, hedder Carsten Rahbek. Han og hans kone, Agnes, var missionærer i den lutherske kirkes nomadearbejde, MUWA, fra 2001 til 2012. I dag er de konsulenter i arbejdet.

Tidligere var nomademissionen målrettet masalierne, som er mere åbne over for det omkringliggende sam-

Et kor af nyfrelste barabaiger i en landsby i det sydlige Tanzania synger til Guds ære.

fund. Barabaigerne har traditionelt været lukkede for omverdenen. Der er kristne barabaiger i Mbulu, der ligger 1.000 kilometer nord for det område, hvor MUWA arbejder.

Der er dog kun lille kontakt mellem nord og syd.

"Det, vi ser blandt barabaigerne, er, at når en enkelt eller to på hver boplads er kristne, er vidnesbyrdet stærkt, og så kommer der hurtigt flere omvendelser. Det er det,

der sker i disse år," fortæller Agnes Rahbek.

Kvinderne vil også døbes
I barabaig-stammen er det mændene, der står for hverdagsgudsdyrkelsen, men når det virkelig brænder på, må kvinderne træde til og klare ofringerne. Det er helt modsat hos masalierne. Derfor er det også bemærkelsesværdigt, at det nu er barabaigkvinder, der kommer til tro, fortæller Agnes Rahbek.

De sidste tre år har hun

årligt deltaget i evangelisationsture sammen med kristne barabaig-kvinder fra nord. Sammen gik de fra boplads til boplads og opsøgte de meget isolerede stammefolk.

"Jeg mødte folk, der spurgte Mbulu-kvinderne 'Hvad er det, I kommer med? Er det et slags menneske?'. Sliger hun og fortæller, at det er meget sjældent i dag, at folk i Tanzania aldrig har set hvide mennesker før.

I 2015 og 2016 blev 28

døbt som følge af disse ture, og for nylig ringede præsten til Agnes Rahbek og fortalte, at flere vil døbes. De har set, hvordan de nye kristne er blevet forandret, og de vil have del i det samme, fortæller hun.

Hjælpsomhed og tillid

Det vidnesbyrd, som andre kristnes liv er, har været en af nøglerne til at nå ind til barabaigerne, fortæller Agnes Rahbek.

Stammen er traditionelt kendt for at være krigerisk. Derfor er barabaigerne ikke set blandt de andre stammer og henvist til at bo dér, hvor ingen andre vil bo. Det vil sige op ad de vilde dyr i Tanzanias største nationalpark Ruaha.

Men når missionæren kommer på besøg, spiser han barabaigernes mad og sover på deres boplads. Det gør indtryk, fortæller Agnes Rahbek:

"Når vi vover at komme hjem til dem og være udsat for, at de kan spidde os med deres spyd om natten eller forgive os, tænker de, at det må være et stærkt budskab, når man tør udsætte sig selv for den fare."

Også præsten Paulo Ma-

singa er blevet et vidnesbyrd for mange, fortæller hun. Selvom han er masai, kører han gerne de syge på hospitalet uden at spørge om noget til gengæld.

"Langt på vej er det det samme, der virker i Danmark. Din nabo vil lytte til dig, når du har været en god nabo."

Gud har bragt offeret

Barabaigerne er ikke vant til, at nogen som helst viser dem venlighed. Derfor er det en kæmpe ting i deres univers, fortæller Agnes Rahbek. Det åbner deres ører for det budskab, de kristne kommer med, nemlig at Gud elsker dem, selvom det strider mod deres traditionelle gudsdyrkelse.

Barabaigerne er allerede bevidste om, at de er syndere, der forbryder sig mod deres guder, fortæller Agnes Rahbek.

"Derfor forsøger de hele tiden at aflede deres guders opmærksomhed, så de ikke ser dem. For ser de mig, bringer de straf over mig, og så må de formildes med et offer. Vi fortæller dem, at den levende Gud kommer dem i møde med nåde og kærlighed, for han har selv bragt det offer, der skal bringes."

Masaipræst bad for syg barabaig-mand

Præsten Paulo Masinga er med til at nedbryde barrierer mellem de to rivaliserende stammer

Evangeliet begynder at fænge blandt barabaig-stammen, hvor den lutherske kirkes nomadearbejde, MUWA, arbejder.

Det skyldes blandt andet masaien Paulo Masinga, som kom til tro ved en LM-missionærs vidnesbyrd og senere var en af de første elever på LM's bibelskole for nomader i Ilambilole. I 2005 blev han færdig som præst via særpræsteuddannelsen Wandering Shepherd, som LM var med til at sætte i gang.

Hjælpsomhed, gentagne besøg blandt barabaigerne, som traditionelt er masaiernes fjender, og mange samtaler om evangeliet har

haft den betydning, at antallet af kristne nu vokser.

De små besøg

Vejen ind til Paulo Masingas boplads blev ryddet med de traditionelle lange knive, pangaer, da LM's missionær Gravers Bøge Madsen kom for at forkynde evangeliet i 1990'erne.

Sådan fortæller masaien, der er omkring 50 år i dag og far til syv. Siden han blev færdig som præst i 2005 har han været hjælpepræst med ansvar for prædikepladserne i kvægnomadernes område.

MUWA sender evangelister til området, der viser Jesus-filmen og forkynder evangeliet. De er der i op til

to uger, derefter går Paulo Masinga rundt og besøger folk – både hans stammefrænder, masalierne, og barabaigerne.

"På den måde er mange blevet vundet for evangeliet", fortæller Agnes Rahbek, der er LM's konsulent i MUWA.

Helbredelse gør indtryk

En af dem, der er kommet til tro, er en barabaig-mand, der led af en psykisk sygdom. Medicinmændene kunne ikke hjælpe ham, og til sidst havde familien ikke flere penge, de kunne bruge.

Mandens familie tilkaldte Paulo Masinga, så han kunne bede for den syge. Den syge mand ville dog

ikke have, at præsten skulle bede for ham, så det blev ikke til noget.

Søndagen efter kontaktede familien igen præsten, men manden ville stadig ikke have forbøn. Næste dag kom den syge dog selv løbende hen til Paulo Masinga.

Præsten tog manden med hen i kirken og bad for ham, og den onde ånd, der forårsagede sygdom, har ikke plaget ham siden.

Siden har den helbredte mand ofte hjulpet til, når der blev evangeliseret blandt barabaigerne. Hans vidnesbyrd gør et stort indtryk på folk, for de kan huske hans sygdom, fortæller Agnes Rahbek.

Paulo Masinga (siddende) og manden, der er blevet helbredt.

TEMA | SKILSMISSE OG GENGIFTE

PETER KOFOED HERBST ►► Skaberens intention er klar, men syndefaldet har sat spor på alle ting – også på ægteskabet

Kirken må stille sig på den fravalgtes side

Den, der vil ud af sit ægteskab, bærer ansvaret, mener frimenighedspræst

AF KAJA LAUTERBACH

"I udgangspunktet er Guds intention, at et ægteskab er livslangt, og kirkens første budskab er: Kæmp for det ægteskab, du er i."

Det siger Peter Kofoed Herbst, der er præst i Kronjyllands frimenighed i Randers.

Han definerer ægteskabet som der, hvor man finder en samklang mellem de tre elementer fra 1 Mos 2,24: at forlade sine forældre, at binde sig til sin hustru og at blive et kød. Det vil sige: en ny social enhed i samfundet, der er offentligt indgået, og hvor der finder et samliv sted.

"Skaberens intention er klar, men syndefaldet har sat sit spor på alle ting – også på ægteskabet," siger Peter Kofoed Herbst.

Både Jesus og Paulus taler om skilsmisse som en mulighed, forklarer Peter Kofoed Herbst.

"Når Jesus understreger, at enhver, der skiller sig, begår ægteskabsbrud, taler

han for mig at se konsekvent til den aktive part i bruddet og slår fast, at den, der vælger at ville væk fra sit ægteskab, bærer ansvaret. Til den, som således vælger skilsmisens vej, skriver Paulus i 1 Kor 7, at vedkommende må leve ugift eller forlige sig med ægtefællen."

Undtagelsesvist

Når det imidlertid gælder den ægtefælle, som blev offer for den aktive parts beslutning, uddyber Peter Kofoed Herbst:

"En skilsmisse gør ondt og er en ulykkelig udgang på et ægteskab. Selv om der altid er to parter i det forliste ægteskab, møder vi også situationer, hvor der ganske tydeligt var én ægtefælle, som valgte at bryde ud af ægteskabet. En, som valgte affæren eller utroskaben – eller nægtede at kæmpe mere for det eksisterende ægteskab – og som derved efterlod én, som blev fravalgt og påført skilsmisse, siger han.

"I sådanne situationer mener jeg, at vi som kirke undtagelsesvist har lov at stille

"I udgangspunktet er Guds intention, at ægteskabet er livslangt," siger Peter Kofoed Herbst.

os ved siden af den forladte part, hvis vedkommende senere i livet ønsker at blive gift på ny."

Situation for situation

Peter Kofoed Herbst fortæller, at når han siger ja til at vie fraskilte, sker det kun på baggrund af mange sam-

taler.

Det er nemlig vigtigt, at sårene fra skilsmissemænd har fået lov at hele, at eventuelle børn ikke kommer i klemme under beslutningen, og at alle muligheder for forsoning – både følelsesmæssigt og reelt – er udtømt.

"Jeg mener, det er nødven-

digt at gå så tæt på, for at der bliver tale om et skøn fra situation til situation. Det gør det ikke lettere, men det er nødvendigt for at tage de mennesker alvorligt, som står i en vanskelig livssituation. Det er mennesker af kød og blod, som er kommet i klemme i livet – og vi

Når Peter Kofoed Herbst siger ja til at vie fraskilte, sker det kun på baggrund af mange samtaler.

skylder at møde dem klart og kærligt og sårbart," siger han.

"Hvis man undlader at gå tæt på, er man henvist til et konsekvent ja eller nej – og dermed bliver man enten mere imødekommende eller mere restriktiv end Jesus selv."

I samtalerne med parret gør Peter Kofoed Herbst opmærksom på, at han altid præsenterer situationen i anonymiseret form for menighedens åndelige vejleder, før han træffer sit valg.

Hvad Gud har sammenføjet, må ingen adskille

Michael Lerche Nygaard kan ikke finde beføjelse i Bibelen til at vie fraskilte

Michael Lerche Nygaard kan kan sagtens se, at der er tilfælde, der ud fra rent menneskelige overvejelser taler for at vie fraskilte. Alligevel siger han nej til at gøre det.

"Jeg kan ikke finde beføjelse til det i Bibelen," siger han.

Alle, uden undtagelse

Michael Lerche Nygaard har været sognepræst i Kristkirken Sogn i Kolding siden 2001, og han fortæller, at vielse af fraskilte er et emne, som han med mellemrum må tage op til overvejelse.

"Jeg spørger somme tider mig selv, om det er rigtigt, at jeg fastholder mit nej," siger han.

"Der står faktisk en del om ægteskab og skilsmisse i Bibelen. For mig er et af

de afgørende steder Mark 10,11-12. Her siger Jesus, at det er ægteskabsbrud, både for mandens og kvindens vedkommende, hvis han eller hun skiller sig og gifter sig igen."

Nogle præster, der ligesom Michael Lerche Nygaard ønsker at være bibeltro, argumenterer for, at Bibelen giver rum for, at "den uskyldige part" – altså den, hvis ægtefælle har været utro – kan blive gift igen. Han mener dog ikke, at den fortolkning holder, da Jesus i Luk 16,18 siger, at "enhver, som gifter sig med en anden, begår ægteskabsbrud".

Han uddyber: "Enhver betyder jo alle, uden undtagelse. Så jeg kan ikke se andet, end at det må være noget helt grundlæggende, der er tale om, ligesom når Herren

i Matt 19,6 siger: "Hvad Gud altså har sammenføjet, må et menneske ikke adskille."

"De ord er fundamentale for min forståelse af ægteskabet. Når en mand og en kvinde siger ja til at elske og ære hinanden, er det ikke kun dem, der gør noget. Gud handler også. Han sammenføjer dem!" forklarer han.

Ægteskab er Guds pagt

Michael Lerche Nygaard understreger, at ægteskab og skilsmisse ifølge Jesus selv handler om meget mere end Hr. og Fru Jensens forhold til hinanden.

"Ægteskabet har noget at gøre med selve kernen i det at være med i Guds folk. Baggrunden for det, Jesus siger, er pagten mellem Gud og mennesker i Bibelen,"

For Michael Lerche Nygaard står ægteskabspagten ved magt, også selv om det ægteskabelige samliv måske må ophøre.

udddyber han og peger på, at denne pagt flere steder i Det Gamle Testamente beskrives som et ægteskab.

"Vi læser for eksempel i Ez 16 og Hos 1 om Jerusalems (Guds folks) utroskab, men også om, at Gud ikke

er gået hen og har fundet sig en ny 'ægtefælle', når folket var utro. Hans kærlighed vil på sigt sejre over Jerusalems utroskab."

Sognepræsten forklarer, at ægteskabet mellem mennesker må formes af Bibelens tanke om pagten. Gennem ægteskabsløftet binder man sig til sin ægtefælle. Utroskab giver ikke mulighed for nyt ægteskab.

"Det ægteskabelige samliv må måske ophøre, fordi den utro bliver ved med at være utro. Men ægteskabspagten står ved magt!"

Tolerant over for hvem?

Som Michael ser det, er der imidlertid endnu en begrundelse for, at kirken ikke skal vie fraskilte.

"Alle ægtefolk kan op-

leve vanskelige perioder i ægteskabet. Så er det en naturlig reaktion at flygte," siger han.

"Derfor er det ekstra vigtigt, at kirken bygger en beskyttende mur rundt om ægteskabet. Et nej til vielse af fraskilte kan være en vigtig sten i denne beskyttende mur", mener han og fortæller, at han engang hørte om én, hvis far var stukket af med en anden kvinde. Parret blev efterfølgende gift af den lokale præst.

Resten af livet sagde sønnen: "Jeg forbander den kirke, der viede min far igen. For han svigtede min mor."

Michael Lerche Nygaard er med på, at mange sikkert vil kalde den præst, der viede dem, for mild og tolerant.

"Men var han mild og tolerant over for mandens første kone og hans børn?" K/

TEMA

EJLER NØRAGER ▶ Man skal ikke være så bange for at gøre noget forkert, at man slet ikke gør noget

Samtale rydder mange misforståelser af vejen

Fraskilte kan ofte være sensitive over for små forandringer i fællesskabet, forklarer sjælesørger

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Det er vigtigt, at man får snakket med den person, der er gået igennem en skilsmisse, forklarer Ejler Nørager, der er frimenighedspræst og sjælesørger i Sønderjylland.

Den fraskilte kan nemlig være meget sensitiv over for forandringer i fællesskabet og detaljer i forkyndelsen, der kan tolkes som om de er rettet mod vedkommende.

Fraskilte er sårbare

Der er kommet flere skilsmisser i LM's forsamlinger, mener Ejler Nørager. Han har i årenes løb haft mange samtaler med folk, der er blevet skilt. Selv om der er store forskelle på situationerne, mener han, at det går igen, at de fraskilte er utrolig sårbare.

"Det kan være, at de mærker, at nogen pludselig ikke hilser på dem, eller at der pludselig er en afstand til personer af det andet køn."

Han understreger, at det kan være tilfældigheder, der gør, at der ikke bliver hilst, men at det også kan skyldes, at især det modsatte køn får en mere tilbagetrukket holdning til den fraskilte.

Sensitiviteten gælder også

"Hvis menighedens ledelse ikke føler sig i stand til at tage snakken, kan de søge i menigheden efter en person, der kan have en god indgang til ham eller hende," siger Ejler Nørager.

i forkyndelsen, mener han:

"Den fraskilte er ofte meget fokuseret på, at de er blevet skilt og kan næsten høre den mindste detalje i forkyndelsen, som at 'nu bliver der talt til mig igen!'"

Han understreger, at prædikanter ikke skal lade være med at tale om ægteskabet og Guds ordninger, selvom der sidder fraskilte og lytter.

Giv tid og praktisk hjælp
Netop på grund af sårbar-

heden er det vigtigt, at menighedens ledelse tager en snak med den fraskilte. Hele menigheden skal naturligvis tage hånd om vedkommende, men hvis ikke ledelsen gør det, kan den fraskilte føle sig smidt ud.

"Hvis menighedens ledelse ikke føler sig i stand til at tage snakken, kan de søge i menigheden efter en person, der kan have en god indgang til ham eller hende. Men personen skal åbent fortælle den fraskilte, at han

eller hun er sendt af ledelsen," råder han.

Hele menigheden kan dog være med til at støtte op om den fraskilte. For efter en skilsmisse kan der være mange praktiske ting, der skal gøres.

"I nogle tilfælde er det sådan, at det er den ene ægtefælle, der har ordnet alle pengesager, og det kan være en kæmpe hjælp for den, der står tilbage og ikke har overblikket, at der er nogen, der kan hjælpe vedkommende.

"Det er en misforståelse at tænke, at man giver udtryk for accept, hvis man viser omsorg," siger frimenighedspræst Ejler Nørager.

Måske står personen også med et hus, der skal sælges."

Hjælp er ikke accept

Som den der står på sidelinjen kan nogle føle, at de udtrykker accept af skilsmisse, hvis de viser omsorg for den fraskilte. Men det er en misforståelse, som Ejler Nørager advarer imod.

"Vi skal være varsomme med at holde os tilbage af frygt for at give udtryk for at vi accepterer. Det er i bund og grund menneskefrygt over for de andre i menigheden."

Han opfordrer i stedet til, at man åbent giver udtryk

for sin holdning til skilsmisse, men samtidig får sagt, at man respekterer den fraskilte som skabt og elsket af Gud ligesom en selv.

Han indrømmer, at det er utrolig svært for den, der står på sidelinjen, at gøre det rigtige.

"Men man skal ikke være så bange for at gøre noget forkert, at man slet ikke gør noget."

Find et andet sted

I en situation, hvor begge parter i en skilsmisse fortsat kommer i den samme menighed, anbefaler den sønderjyske sjælesørger, at menighedens ledelse taler med parterne og anbefaler, at den ene af dem finder et andet fællesskab.

"Jeg kender det selv, at når jeg har talt med den ene part i en skilsmisse, har vedkommende min fulde sympati, og når jeg så snakker med den anden part, opdager jeg, at der er flere nuancer. Det er næsten uundgåeligt, at menigheden bliver delt i deres sympati og holder med den ene part."

Denne problematik opstår allerede ved skilsmissen, men forstærkes hvis den ene part bliver gift igen.

Menigheder skal forebygge skilsmisser

Prædik om ægteskabet, og kæmp for at beskytte ægteparrene, opfordrer sognepræst

Der er flere og flere ægteskaber, der går i stykker blandt kristne i Danmark i dag. Det siger Niels Jørn Fogh, der er sognepræst i Lindehøj sogn ved København. Han tror, at en del af grunden er overbelastede ægteskaber, hvor man forventer en indbyrdes kærlighed på størrelse med Guds.

På LM's landsprædikantkonference i slutningen af april præsenterede han fire teser til en tid, hvor der både er skilte og folk, der er gift igen, i menigheden.

Gud længes efter genoprettelse

Den københavnske sognepræst mener ikke, fraskilte

"Hvis man træder ind i et nyt ægteskab, er forsoning og genoprettelse, som Gud længes efter, umulig," argumenterer Niels Jørn Fogh.

skal gifte sig igen. Det står sort på hvidt i 1 Korintherbrev 7,10-11 understreger han og tilføjer, at han ikke tror på, at der er en uskyldig

part i en skilsmisse. For selvom det måske er hustruen, der har været utro, kan manden have været afvisende og krænkende, så man ikke kan fortænke ægtefællen i at kaste sig i armene på en anden, der viser omsorg og interesse.

"Min erfaring er, at hvis den ene ægtefælle er utro, følger den anden ofte efter," tilføjer han som endnu en grund til, at der ikke findes uskyldige parter i en skilsmisse.

Men at gifte sig igen umuliggør også, at det skilte par kan finde sammen igen, og det strider mod Guds ønske.

"Hvis man træder ind i et nyt ægteskab, er forsoning og genoprettelse, som Gud

længes efter, umulig."

Prædiker om ægteskabet

Alligevel er der folk i hans menighed, der har valgt at gifte sig igen. Det lægger et vist pres på ham, når han forkynder, for han ved, at de ikke er enige med ham i hans syn. Samtidig mener han dog, det er vigtigt at holde ægteskabets positive sider frem. Her skal man både trække frem, hvad Bibelen siger om emnet, men man skal også bruge de gode verdslige argumenter, der er for ægteskabet.

"Vi skal være klar over, at vi lever i en tid, hvor der løbes stormløb mod ægteska-

bet," siger han.

Derfor opmuntrer han til at der bliver forkyndt mere om ægteskabet, men også at man i en menighed øver sig i at tale med hinanden, så problemerne kan tages i opløbet, og så man ser, at man ikke er alene.

Samtidig understreger

han, at man ikke skal tale om ægteskabet på en sådan måde, at folk får det indtryk, at det er en straf at leve som enlig. Der er nemlig også positive ting ved at leve alene, mener han og henviser til, at Paulus opfordrede de ugifte korintere til ikke at gifte sig.

n/m

Fire teser om ægtestand

1. Et ansvarligt fællesskab med fraskilte og gengifte i menigheden forudsætter klar tale om ægteskabet
2. Se problemet med fraskilte og gengifte i øjnene, og arbejd målbevidst på at beskytte eksisterende ægteskaber
3. Vi må åbent dele vores liv med hinanden i menighedens fællesskab
4. Vi må være realistiske om singlelivets fordele

TEMA

JAN HOLM MORTENSEN ►► Kirkelig vielse er en forkyndelse af det livslange fællesskab mellem én mand og én kvinde, der bliver ét kød

”Til døden jer skiller” kan ikke gradbøjes

Vi må ikke skubbe fraskilte og gengifte fra os. Så skubber vi Gud fra os, siger sognepræst

AF JAN HOLM MORTENSEN
SOGNEPRÆST
JHM@KM.DK

Det er smerteligt at gå igennem en skilsmisse. Når det sker for mennesker, der gerne vil følge Jesus, gør det blot smerten endnu større. Gifter man sig igen, står man endnu mere sårbar over for egen og andres dom.

I modsætning til mange andre situationer er skilsmisse og gengiftning en of-fentlig sag, og derfor giver det aldrig slip på os. Derfor vil jeg understrege to ting:

1) Der kan være gode grunde til en skilsmisse. Derfor må ethvert samfund have mulighed for skilsmisse, ligesom den mosaiske civillovgivning gav mulighed for det (5 Mos 24,1). Skilsmissen kan sågar være blevet påført én uforskyldt. ”Der skal to til en tango,” siger ordsproget ganske vist med den pointe, at der altid skal to til at få et ægteskab til at fungere. Sandt nok. Sandt nok. Men, at der skal to til en tango, betyder også, at der ikke skal mere end én til at spolere dansen!

Der kan også være gode grunde til, at en fraskilt bliver gift igen, selvom det ikke på samme måde som skilsmissen, er noget, der kan påføres én uforskyldt. Derfor bør ethvert samfund have mulighed for vielse af fraskilte, ganske som den mosaiske civillovgivning gav mulighed for det.

2) Der er mulighed for tilgivelse, dér hvor der er skyld. Tilgivelse angår ikke kun de ”rimelige” løsninger, men også de helt urimelige. Ellers var vi alle uden håb.

Skabelsens lov

Det er netop det sidste, der er afgørende for den måde, Jesus forholder sig til skilsmisse og gengifte på. Her – som i alle andre etiske forhold (Jævnfør Matt 5), stiller han os nemlig over for lov og evangelium. Han nægter at gøre skilsmisse og gengifte til et spørgsmål om moralsk

Jesus nægter at gøre skilsmisse og gengifte til et spørgsmål om moralsk afvejning, skriver Jan Holm Mortensen.

”I stedet stiller han farisæerne over for lovens inderside: ”hvad Gud har sammenføjet, må et menneske ikke adskille.”

afvejning, der tillader os at retfærdiggøre os over for Gud og mennesker.

Det er her, hans opgør med farisæerne ligger (Matt 19,1-12). De ville gerne vide, hvornår det var rimeligt at lade sig skille. Jesus afviser fuldstændigt projektet og stiller dem i stedet over for lovens *inderside*: hvordan det var ”fra begyndelsen”. Et ægtepar er ”ét kød”, ”hvad Gud altså har sammenføjet, må et menneske ikke adskille”.

Og selvom mennesker så skulle gøre det alligevel, op-hæves denne åndelige enhed ikke: ”Den, der gifter sig med en fraskilt begår ægteskabsbrud” (også selvom det skulle være en uskyldigt fraskilt, jævnfør Matt 5,32).

Den lov, vi skal spejle os i overfor Gud, er med andre ord *skabelsens lov* – ikke de modererede samfundslove – selvom de måtte være nok så nødvendige for ”de hårde hjerters skyld”.

Synden er en realitet

Moselovens mulighed for skilsmisse og gengifte er en *indrømmelse*. Den afslører, at synd er en realitet, der ødelægger og derfor må inddæmmes så vidt muligt. Men den giver os ikke grundlag for at retfærdig-

gøre skilsmisse og nyt ægteskab *over for Gud* (jævnfør Mal 2,15-16). Jesus lukker døren for den slags tilpasning af Guds bud.

Det var et budskab, der var lige så rystende dengang, som det er i dag (Matt 19,10), og lige så uopgiveligt. For det er umuligt at skille ægteskabssynet fra kernen i det kristne budskab. Enheden mellem mand og kvinde i ægtepagten afspejler enheden i Guds eget væsen (1 Mos 1,26-28; 2,24) og Kristi forhold til kirken (Ef 5,25-32; Åb 19,6-9). Vi er helt inde at røre ved de inderste lag af den kristne tro, hvor Gud forblev tro, selvom vi var utro (Hos 2; Jer 3,6-13; 2 Tim 2,13).

Når vi taler om ægteskab, er vi altså helt inde at røre ved de inderste lag af den kristne tro: kærlighedens enhed i Guds eget væsen (Joh 17,9-25), Guds pagtstroskab over for et utro folk (Hos 2; Jer 3,6-13; 2 Tim 2,13) og kirkens forening med Kristus ved dåbspagten (Ef 5,25-27; Joh 17,20-23).

Bekræfter buddet

Hvad gør vi så, når skilsmissen alligevel blev det mindste onde? Eller når en fraskilt alligevel bliver gift

igen? Er der så ikke mulighed for tilgivelse?

Jø! Hel og fuld tilgivelse for den, der søger det. Men netop *tilgivelse* – ikke *til-ladelse*. Tilgivelsen åbner ikke døren for det moderate bud, men *bekræfter* det radikale bud (at der er noget at tilgive) og kalder mig ind i fornyet efterfølgelse. Tilgivelsen visker synden ud i forhold til Gud, men den visker ikke det tidligere ægteskab ud. Den fraskilte kaldes til ikke at gifte sig igen (1 Kor 7,11). Den gengifte kaldes til på ny at stå under buddet: ”til døden jer skiller”, men det ny ægteskab vil for altid bære en tvetydighed i sig i forhold til det, Gud havde tænkt ”fra begyndelsen”.

Her skal vi som sjælesørgere og vejledere holde tungen lige i munden. Vi skal møde fraskilte og gengifte (og dem, der står midt i de svære valg) med barmhjertighed og omsorg, med tilbud om sjælesorg, skriftemål, forbøn, støtte, råd, vejledning og medvandren. Vi må ikke skubbe dem fra os. Så skubber vi *Gud* fra os ... Her har vi nok nogle synder at bekendel!

Ikke alle over én kam

I mødet med fraskilte og

gengifte skal vi holde os fra at skære alle over én kam. Vi må lytte til *deres* fortælling, *deres* smerte og også *deres* forklaring – og identificere os med deres situation, ligesom vi ville gøre med enhver anden med-synder.

Nogle skal i sjælesorg hjælpes ind i syndsbe-kendelsens rum, andre har allerede været dér, og så skal vi ikke stille spørgsmålstejn ved det. Det gengifte par må vi behandle som et ægte ægtepar og ikke så tvivl om deres samhørighed.

Når det gælder muligheden for at gøre brug af fraskilte og gengifte i menighedssammenhæng, er vi nødt til at tage stilling ud fra den enkeltes situation og den måde, den enkelte stiller sig til sin skilsmisse og/eller nye ægteskab – ganske som i alle andre forhold.

Gå på rådhuset

Det kan også tænkes, at vi som sjælesørgere må anbefale en fraskilt at blive viet på rådhuset og få orden i papirerne – som det mindste onde.

Men vi bør ikke tilbyde *kirkelig* vielse/velsignelse af fraskilte. For sådan et ritual ville udgøre en direkte modsigelse af Jesu ord, *både* som lov og evangelium.

Ganske vist ville det i ord bekræfte buddet ”til døden jer skiller”, men nøjagtig på det punkt, hvor det i samme moment bliver brudt i handling.

Samtidig ville ritualet forkynde, at alt er, som det skal være: at denne orden (serielt monogami) er velsignet af Gud. Ritualet ville heller ikke bekræfte evangeliet om syndernes forladelse – men netop det modererede bud: at her gives der grønt lys.

Så er ægtepagten *alligevel* ikke ubrydelig, men kan modereres til et håndtérbart niveau – sanktioneret af kirken. Jesu bud bøjes – og *det* bliver selve ”evangeliet”.

Det er her vigtigt at gøre klart, at kirkelig vielse ikke forholder sig til det enkelte par, og om det nu er rimeligt, at netop *dette* par bliver viet. Kirkelig vielse er en forkyndelse af det livslange fællesskab mellem én mand og én kvinde, der bliver ét kød. Det er selve ordningen kirken bekræfter, velsigner og forkynder for det nye ægtepar. Det lader sig selvfølgelig kun gøre, når samme skaberorden ikke allerede er brudt.

Vi er alle syndere, der har brug for tilgivelse. Men denne sandhed fastholder vi ikke ved at moderere Jesu bud og skabe et kirkeligt ritual for det. Det er en farisæisk løsning. Denne sandhed kan vi kun fastholde ved at lade buddet stå i al sin radikalitet – og samtidig møde næsten med den samme nåde og barmhjertighed, som vi selv lever af.

KIRKE ▶

REBEKAH HANNAH ▶▶ Det er vanskeligt for præster at adressere porno over for kvinder, fordi seksualitet i sin natur er et intimt emne

Porno er ikke kun et mandeproblem

Ved kun at tale til mænd kan prædikanter fastholde kvinder i fristelse

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Vi skal stoppe med at gå ud fra at pornografi er et mandeproblem. For det er det ikke. Det er et menneskeproblem*.

Sådan skriver teolog og sjælesørger Rebekah Hannah på en blog på The Gospel Coalitions hjemmeside. The Gospel Coalition er et netværk af bibeltro kirker i USA.

Svært at snakke om med mandlig leder

Præster, venner og bekendte kan uvilligt komme til at hjælpe kvinder til at blive fastholdt i at se porno ved kun at omtale problematikken som et mandeproblem, mener sjælesørgeren.

I sine samtaler med kvinder har hun mødt mange, der kæmper med problemet.

"Det er vanskeligt for præster at adressere emnet over for kvinder, fordi seksualitet i sin natur er et intimt emne. Eftersom det at bekende seksuel synd til en mandlig præst eller ældste er svært, er der mange, der nok er uvidende om problemets omfang."

Let adgang til porno via telefonen

Porno er nemmere at få adgang til i dag end nogensinde før, da mange let kan gå på nettet via deres telefon.

Porno er ikke kun et mandeproblem. AdamogEva.dk's undersøgelsen i 2016 viste, at hver tiende pige og kvinde ser porno mindst én gang om måneden.

Blandt unge kristne viste undersøgelsen fra AdamogEva.dk i 2016, at 46 procent af pigerne og kvinderne mellem 11 og 30 år havde set porno. Ud af denne gruppe ser 24,8 procent porno mindst én gang om måneden.

Det svarer til, at mere end hver tiende pige og kvinde

ser porno mindst én gang om måneden.

Stadig mange kvinder, der ikke ser porno

Omkring 45 procent af kvinder mellem 26 og 30 år, der har besvaret spørgeskemaet, har dog aldrig stiftet bekendtskab med porno. Det gælder kun for én procent af

mændene.

De kristne kvinder i undersøgelsen følger da heller ikke gennemsnittet blandt danskerne generelt. I den nyeste undersøgelse fra 2006 fremgår det, at 86 procent af danske piger mellem 12 og 20 år ser porno.

På verdensplan er hver tredje pornoseer en kvinde.

KFS ansætter volontør til åbne bibelstudiegrupper

Kristeligt Forbund for Studerende har ansat Kristoffer Hjørth Kruse som Uncover- og Aarhusvolontør fra 1. februar 2018 til 31. januar 2019.

KFS har oprettet stillingen som Uncovervolontør, fordi de ønsker at inspirere og støtte flere KFS'ere til at bruge Uncovermaterialet og oprette åbne bibelstudiegrupper.

Uncovermaterialet er et materiale til at studere Bibelen med sine medstuderende, som er udviklet af den britiske udgave af KFS, og som KFS har fået oversat til dansk.

"Det er et studiemateriale, hvor kristne studerende sammen med deres medstuderende kan undersøge, hvem Jesus var. Det er altså et studiemateriale, som er udviklet til at dykke ned i teksten og finde ud af hvem Jesus virkelig var – også for folk, der ikke nødvendigvis er vant til at læse i Bibelen," skriver KFS på sin hjemmeside.

"Det er det, fordi Bibelen, og især de bibelske beretninger om Jesus, jo er det bedste, vi kan bruge til at gøre Jesus kendt."

24-årige Kristoffer Kruse er uddannet bachelor i teologi, og han brænder for, at flere mennesker må se, hvem Jesus er.

"Jeg tror, at Uncovermaterialet er et rigtig godt redskab til det, og jeg vil gerne inspirere flere til at bruge det," siger han.

Som Aarhusvolontør skal Kristoffer Kruse – med udgangspunkt fra Aarhus – være i kontakt med kontaktpersoner på gymnasierne, støtte op opmuntre i KFS-grupperne i Midtjylland og være til stede i Aarhus' gymnasiefællesskab, Gymkredsen.

kl

Heteroseksuelt ægteskab til afstemning

En tilføjelse til rumænsk grundlov, der vil definere ægteskabet som foreningen mellem mand og kvinde og således udelukke homoseksuelle ægteskaber, er netop blevet vedtaget med 232 ud af 270 stemmer i det ene af kamrene i det rumænske parlament.

Vedtages tilføjelsen også i det rumænske senat med to tredjedels flertal, skal den til en folkeafstemning. Her forventes den at få massivt flertal ifølge alle meningsmålinger. Det skriver *evangelicalfocus.com*.

Bag forslaget til tilføjelsen står gruppen Familiekoalition, der har bred støtte fra ortodokse, katolikker og evangelikale i det østeuropæiske land. Gruppen har samlet tre millioner underskrifter for tilføjelsen.

Den rumænske grundlov indeholder allerede i dag et afsnit om familien. Her defineres ægtefællernes køn dog ikke.

nlm

Ole Skjerbæk Madsen får ny stilling i Hong Kong

Ægteparret Dorthe Kobbeltvedt Madsen og Ole Skjerbæk Madsen flytter til Hong Kong efter sommerferien.

Siden år 2000 har Ole Skjerbæk Madsen været ansat som missionspræst hos organisationen Areopagos/I Mesterens Lys, en ansættelse, som han har besluttet at stoppe i forbindelse med sin 70-års fødselsdag den 30. maj.

Ægteparret har dog stillet sig til rådighed for en ny tjeneste hos Areopagos' nære partner Tao Fong Shan i Hong Kong. Her skal de arbejde med menighedsopbygning, trætteledelse, Christfulness med mere.

kl

Generalsekretær for Oase vender tilbage til erhvervslivet

Generalsekretær i Dansk Oase, Karsten Bach, har opsagt sin stilling, som har haft i fem år, med fratrædelse pr. 30. september 2017.

Karsten Bach kom fra en selvstændig konsulentvirksomhed med rådgivning i salg, kundeservice og netværksdannelse. Han vender tilbage til sin virksomhed og vil fokusere på at videreudvikle den.

"Det har helt fra ansættelsen i 2012 været klart for mig, at opgaven i Dansk Oase ville være en tjeneste, jeg skulle varetage i en begrænset periode," siger han.

"Selv om jeg stopper som generalsekretær, vil jeg fortsat være en aktiv del af netværket i vores bevægelse."

kl

Bibelens salmer kan nu læses på moderne dansk

Bibelselskabets Forlag udgav den 11. maj bogen TAK. Det er en nyoversættelse af Salmernes Bog fra Det Gamle Testamente. Det er forfatter Ida Jessen, der i samarbejde med lektor, ph.d. Else Kragelund Holt og sognepræst, ph.d. Mette Behrndtz har oversat og bearbejdet Salmernes Bog fra de hebraiske grundtekster til et moderne og vedkommende dansk.

Den nye oversættelse af Salmernes Bog er tredje udgivelse i projektet "Bibelen på nudansk", som skal ende med en hel, nudansk bibel.

Tidligere har Bibelselskabet udgivet 1 Mosebog, Prædikerens Bog, Dommerbogen, Daniels Bog og Jonas' Bog på nudansk.

kl

Alme Skole – en kristen friskole søger pr. 1/8-17

Lærer

til nogle af fagene: geografi, matematik, historie og samfundsfag. Andre fag kan komme på tale. Se stillingsopslag på www.almeskole.dk

Ansøgningsfrist 12/6 · Alme Skole, Almevej 51, 3230 Græsted
Tlf. 48 31 85 96 · Mail: peter.skov.thomsen1@almeskole.dk

Uforglemmelige oplevelser

Norge – fjord og fjeld	28.7. - 4.8.
Norge – fem dages fjeldvandring	1.8. - 7.8.
Franske alper – med Schweiz	19.8. - 27.8.
Alpernes skønhed – Zeller See og Salzburg	23.8. - 31.8.
Bornholm – solskinsøen	30.8. - 3.9.

Læs mere om rejserne på www.felixrejser.dk
eller ring på tlf. 7592 2022

NYBRUDSARBEJDE I PERU

LM søger en missionær til nybrudsarbejde, evangelisation og menighedsarbejde i Peru. Formålet med arbejdet er at være med til at opbygge den lutherske kirke i Peru og støtte kirken i at nå længere ud med evangeliet.

Mulige opgaver:

- Menighedsplantning, støtte og opfølgning
- Forkyndelse og bibelundervisning
- Opbygning af børne- og ungdomsarbejdet
- Diakonale projekter

Læs mere om jobbet på dlm.dk/job/missionaer.
Eller kontakt missionskonsulent Christian Lund Pedersen på tlf 48 20 76 73 / clp@dlm.dk.

NYHEDSMAIL

Modtag nyt fra LM direkte i din indbakke.
Tilmeld dig på www.dlm.dk/nyt.

Genopslag

Engageret og kompetent skoleleder

FRISKOLEN i Bramming er en nyere, kristen friskole med 130 børn. Skolen er i rigtig god udvikling – men vi mangler en leder 1. august.

Læs mere skolen og det fulde opslag på vores hjemmeside:

<http://friskolen.skoleporten.dk/sp>

Ring til os eller kom på besøg og send din ansøgning senest den 16. juni 2017.

MUSIKLEJR 2017

29.7. - 4.8.2017
PÅ SOLGÅRDEN I TARM

FOR ALLE MUSIKFREKKS MELLEM 11 OG 19 ÅR

LM-MUSIK.DK

lm musik

LMBU

Esajasskolen søger ny pedel

Da vores nuværende pedel og tekniske servicemedarbejder efter mange år stopper, søger vi en ny medarbejder, som kan tiltræde stillingen fra august 2017. Stillingen er en fuldtidsstilling og indebærer pt. sløjdundervisning i hhv. 5. og 6. klasse. Dette er fortsat et ønske, men andre kombinationer kan dog tænkes – f.eks. kan tanken om en IT-pedelfunktion eller rengøring bringes i spil. Vi lytter gerne til, hvad du kan byde ind med.

Ansøgningsfristen er tirsdag den 29. maj kl. 12.00.

Ansættelse sker efter overenskomst mellem hhv. Foreningen af Kristne Friskoler og Kristelig Fagbevægelse samt Finansministeriet og Lærernes Centraladministration, hvis der indgår undervisning. For øvrige oplysninger henvises til vores hjemmeside lige som skoleleder Dan Crillesen kan kontaktes på mobil 60610660

Læs hele opslaget på www.esajasskolen.dk

Lækkert sommerhus i Andkær Vig ved Vejle Fjord til leje. Naturskønt med udsigt til fjorden. Kontakt til Mona Terp, tlf. 40621672 eller <http://u461255.mono.net/>

penta byg als

HOVED- OG TOTALENTREPRISER
PENTABYG.DK

Plejhjemmet Klokkebjerg i Skjern

Klokkebjerg er et friplejehjem med det kristne livs- og menneskesyn som værdigrundlag.

Klokkebjerg ønsker at tilgode alle menneskelivets behov, både fysisk, psykisk, socialt og åndeligt, så beboerne kan fastholde ansvaret, selvstændigheden og selvbestemmelsen i eget liv. Nøgleord for arbejdet på Klokkebjerg er *tryghed, nærvær, fællesskab* og *respekt for det enkelte menneske*.

Klokkebjerg er beliggende i Skjern i en stor og dejlig have ned til Kirkeåen ca. 1 km fra bycentrum og en halv km fra kirken. Klokkebjerg har 64 boliger, og nogle af boligerne har en størrelse, så der også kan bo ægtepar.

Der er tilbud om fælles samvær i forbindelse med morgenandagt, middagsmad (som bliver tilberedt i vort eget køkken), aktivitetsstue, gudstjeneste, og en række andre aktiviteter og arrangementer.

På Klokkebjerg har fællesskab og samvær mellem beboerne og medarbejderne en høj prioritet. Alle beboerne har en fast kontaktperson. For alle, der ønsker det, er der også mulighed for at få en besøgsven. Klokkebjergs bus bruges til kørsel til forskellige arrangementer uden for plejehjemmet, f.eks. seniormøder, besøg mv. Den bliver ligeledes brugt til udflugter, og pårørende kan låne bussen.

Alle borgere i Danmark kan frit søge om optagelse på plejehjem i en anden kommune end den, man bor i. Tildeling af plads på Klokkebjerg sker i den rækkefølge godkendelsen fra hjemkommunen foreligger.

Vi står gerne til rådighed med yderligere oplysninger, og man er meget velkommen til at besøge Klokkebjerg. Klik ind på vores hjemmeside www.Klokkebjerg.dk for at læse mere om livet på Klokkebjerg.

Find os på Facebook:
www.facebook.com/klokkebjerg

Venlig hilsen
Plejehjemmet Klokkebjerg
Klostervej 29
6900 Skjern
Tlf: 97 35 16 88
Mail: info@Klokkebjerg.dk

Plejehjemsleder Ove Nielsen.

Jakobs Blomsterforum

Farverivej 8, Skjern
97 35 25 21
jakobsblomsterforum.dk

Arken i Esbjerg søger en volontør.

Arken er:

Et kristent værested midt i Esbjerg by.
Kristen lokalradio
Kristen boghandel

Om Arken:

Der er to fuldtidsansatte
40 frivillige
Ca. 70 brugere mellem 23 år og 80 år
Ejet af Luthersk Mission, Vestjylland siden 1988.

Vi søger

en frisk mand eller kvinde i en volontørstilling med tiltrædelse snarest med ansættelse i 1 år.

Arbejdstiden er 37 timer i ugen.

Vi forventer, at du er personlig kristen, har øje for psykisk sårbare og misbrugere og har lyst til at prøve lidt med lokalradio.

Løn: Volontørtakst. Ca. kr. 8.500,- pr. måned

Henvendelse og yderligere oplysninger rettes til Arkens daglige leder Bent Larsen.

Tlf. 7513 8300 eller på mail:

arken@arkenesbjerg.dk

HAKON CHRISTENSEN ►► Det er ikke så indlysende, at Luther havde været lutheraner, hvis han havde levet i dag

Et koncentrat af det bedste fra Luther

BOGANMELDELSE
AF HAKON CHRISTENSEN
FRIMENIGHEDSPRÆST

*Asger Chr. Højlund m.fl.:
Luther stærke sager
Credo 2017*

228 sider – 249,95 kroner

Det er jubilæumsår. Forlagene sprøjter bøger ud om Luther og reformationen. *Luther stærke sager* melder sig i køen som en bog, der fortjener opmærksomhed, før en eventuel Luther-forstoppelse sætter ind.

Ti Luther-kendere har udvalgt hver sin Luthertekst. De giver en introduktion til teksten og begrunder, hvorfor de har valgt netop denne tekst. Man mærker, man er i stue med fagfolk, som er personligt engageret i Luthers skrivelser og anliggender. Herefter er selve Luther-teksten gengivet.

Jeg har altid fundet det vanskeligt, hvor jeg skal

begynde og ende med ham Luther. Bogen her har foretaget valgene for mig. Den får karakter af en maggitering: det bedste fra Luther! Det kan man blive både glad og rystet af at læse på samme tid.

Jesper Bacher fortæller i sin introduktion til "et teologisk testamente", at Luther skrev dette "testamente", fordi han imødeser, at han efter sin død vil komme til

at lægge navn til vranglære og blive påberåbt af folk, som han aldeles ikke deler ærinde og teologi med.

Jeg læste dette kapitel, mens jeg deltog i en konference i USA, arrangeret af The Gospel Coalition (TGC), med fokus på reformationen og dens åndelige idealer. Selvom TGC har et reformert udgangspunkt, fyldte Luther rigtig meget, og det var nemt at spore taknemmeligheden

for hans genopdagelse af evangeliet. Men en af lederne sagde med et glimt i øjet til mig: "I seks fra Danmark er nok de eneste lutheranere på konferencen" - og vi var altså 8.500 deltagere fra 57 forskellige lande.

Deres erfaring med lutheranere er, at de er meget liberale i teologisk henseende eller præget af en eksklusivitet over for fællesskab med andre. Det kræver god tid og en del kopper kaffe at få nuanceret det billede.

Det er stærke sager at måtte indrømme, at det, som Luther frygtede, i alt for høj grad synes at være gået i opfyldelse. Det er ikke så indlysende, at Luther havde været lutheraner, hvis han havde levet i dag.

Også derfor er *Luther stærke sager* super relevant læsning. Og for en missionsforening, som påberåber sig Luthers navn, er bogen et glimrende redskab til besindelse og evaluering af vores egen lutherske identitet.

LEDER ►

Ja, det nytter virkelig

NYTTER DET NOGET, om vi sender missionærer ud? Betyder forbøn og gaver til LM's arbejde noget i det lange løb? Det kan være svært at se i øjeblikket, men af og til giver Gud os en udsigt over arbejdet fra helikopterperspektiv, og så ser sagen anderledes ud.

Netop nu har han givet os en sådan udsigt over nomadearbejdet i Tanzania. LM har arbejdet blandt masalerne og andre stammer i adskillige år, og mange har omvendt sig og taget imod Jesus. Fordi der er mange kristne masaler, er indsatsen i større grad blevet rettet mod barabaigerne, der traditionelt er masalernes fjender.

DET VILLE HAVE været utænkeligt for 25 år siden, at se barabaiger og masaler sidde side om side og drikke te. Men det er virkelighed i dag. Troen på Jesus har brudt fjendskabet ned. Nu deles de ikke på grund af deres stammeidentitet, men forenes ved deres fælles tro.

Det værktøj, Gud har brugt til det, er i høj grad LM's missionærer.

Det var missionærer fra LM, der kom til masalernes bopladser med evangeliet. Det står så stærkt i de lokales bevidsthed, at de sågar har opkaldt vejen til bopladsen efter missionæren!

Det var en af LM's missionærer, der påbegyndte bibelundervisning for en håndfuld masaler, der havde et ønske om at grave dybere i troen.

I DAG ARBEJDER mindst én af de masaler, der dengang fik bibelundervisning, Paulo Masinga, som hjælpepræst blandt sine tidligere fjender barabaigerne. Han har fået videre teologisk oplæring på bibelskolen for nomader, som LM siden begyndelsen har været engageret i, og på særpræsteuddannelsen Wandering Shepherd, som LM igangsatte.

Sammen med LM's missionærer forkynder han og andre lokale i dag evangeliet for barabaigerne i ord og handling. Han inviterer dem ind i sit hjem, kører dem til hospitalet, når de har brug for det, og taler med dem om troen.

Og stille og roligt vokser antallet af kristne blandt barabaigerne i området. Nu tager også kvinderne imod evangeliet - de som ellers har en central rolle i barabaigernes gudsdyrkelse.

BERETNINGEN OM NOMADEARBEJDET giver stolthed og blod på tanden til at drive mission også i disse år, hvor det hele tiden bliver dyrere at sende missionærer ud, og hvor der endda mangler missionærer til nomadearbejdet og flere af LM's andre missionsområder. For det nytter virkelig at bede og at arbejde for, at evangeliet skal nå ud.

Det er de kristne nomaders vidnesbyrd til os.

Nicklas Laurtrup-Melner
ansv. redaktør

Findes der en særlig kristen måde at lede på?

BOGANMELDELSE
AF JES JESSEN
ORGANISATIONSKONSULENT

*Tonny Dall Sørensen:
Den autentiske leder
Lohse 2017*

224 sider – 199,95 kroner

Enhver bog om ledelse i kirkelig og kristelig sammenhæng skal være velkommen, men jeg er altid lidt skeptisk, når bøger tager Bibelen til indtægt for bestemte ledelsesmodeller og -teorier. For findes der en særlig kristen måde at lede på?

Tonny Dall Sørensen har skrevet en bog om ledelse med udgangspunkt i Nehemias' Bog, hvor han argumenterer for, at vi kan lære

noget af Nehemias' måde at være leder på. Bogen er delt op tre afsnit: Del 1 er en gennemgang af Nehemias' Bog som skrift. Del 2 indeholder forskellige temaer om Nehemias som person og som leder med fokus på Nehemias' personlige karakter. I del 3 gennemgås forskellige ledelsesredskaber, der er hentet fra en række kapaciteter inden for ledelseslitteratur, og som kobles på Nehemias' måde at lede på.

Jeg tror at mange, der står i en ledelsesopgave, kan hente inspiration fra bogen. Men samtidig synes jeg, bogen har nogle udfordringer. Del 1 og 2 er egentlig henvendt til alle mennesker og er velstrukturerede og pædagogiske, men uden at formidle noget særligt nyt.

Men i del 3 skifter bogen karakter. Sproget bliver mere fagligt, og mange af ledelsesredskaberne kan virke meget abstrakte. Det er tydeligt, at denne del kun henvender sig til dem, som har et formelt ledelsesansvar, og den indeholder mange svære faglige begreber, der ikke forklares. Det ville have hjulpet med flere helt konkrete eksempler -

dette sker kun få gange. Det kan også virke lidt tilfældigt, hvilke ledelsesteorier der er taget med i bogen. Ifølge Tonny Dall Sørensen er der "taget de temaer med, der direkte springer ud af Nehemias' Bog", men skal det forstås, som om disse ledelsesteorier er de vigtigste eller de mest bibelske?

Man skal passe på med at "kanonisere" bestemte ledelsesteorier og modeller. Det er jo ikke er så mærkeligt, at man kan se på Nehemias' ledelse gennem moderne ledelsesmodeller, for mange af dem tager højde for nogle alment menneskelige forhold. Men det er flint, hvis man kan gøre Nehemias' Bog mere nærværende og relevant på den måde og samtidig inspirere til god ledelse.

tro &
mission
inspiration | nærvær | holdning

LÆS PÅ DLM.DK ►

Efterskole samlede ind til Peru

Eleverne på Efterskolen Solgården har holdt indsamlingaften til fordel for mission. Et rekordstort beløb: 26.455 kroner er nu på vej til unge i Peru.

dlm.dk/nyt

LMU inviterer efterskoleelever

LMU vil gerne hjælpe de unge, som kommer hjem fra efterskole med at finde et sted, hvor Jesus er det vigtigste, og hvor man kan søge hjælp, når livet er svært.

dlm.dk/nyt

Det har stor betydning for udvikling rundt omkring i verden, at LM engagerer sig i diakoni. Se den nye video

dlm.dk

Tro & Mission, Industrivænget 40, 3400 Hillerød

POST
 DANMARK
PP
 ID-nr: 42591
 Maskinel Magasinpost
 Udbringes senest
 fredag d. 26. maj 2017

tro & mission
 Inspiration | nærvær | holdning
 10 | 26. MAJ 2017
 ARGANG 117

► Lad os styrke den personlige relation med en, der har en anden alder. Lad os give hinanden noget af det mest værdifulde, vi har: tid!

Lars B. Larsen

2

FOTO: ISTOCKPHOTO

TEMA

Skilsmisse og gengifte:

Er det i orden som kristen at blive skilt? Kan det forsvares at vie fraskilt? Er det udtryk for accept, hvis man viser omsorg for den, der er blevet skilt? Læs temaet og få stof til eftertanke

6-8

Soner Tufan er leder af den kristne Radio Schema i Tyrkiet. Modstand og forfølgelse er en del af hans liv

4

Adamogeva.dk er den største danske rådgivningsside om seksualitet for unge. De fleste brugere er ikke kristne

3

Paulo Masinga var en af de første masaiere, der blev kristen. Nu evangeliserer han blandt rivaliserende stamme

5